

Stg. Bohemica

Sig. voor de Tsjechische
en Slowaakse Landgenoten

ZPRAVODAJ

maart 1992

Nieuwjaarsbal

Het tweede nieuwjaarsbal van onze stichting, dat ook deze keer in het hotel Bel Air werd gehouden, is weer een succes geworden. Onze indruk is dat de feestvierende dames en heren zich uitstekend hebben geamuseerd.

De opbrengst van de tombola viel helaas tegen; de prijzen en het bijbehorende materiaal konden er maar net uit betaald worden. Hoewel het hotel Bel Air een prima locatie is, gaan we voor de variatie toch op zoek naar een andere accommodatie voor het bal in het volgende jaar.

Via deze plaats wil het bestuur graag de volgende families bedanken voor de door hen verleende gastvrijheid aan onze musici uit Tsjecho-Slowakije:

Fam. Klag uit Rijswijk, fam. Wright uit Den Haag en de fam. Vasiljev uit Delft.

Ook zijn we de families Macal en Donner uit Rijswijk, fam. Tischenko uit Den Haag en fam. Chudacek uit Voorburg dankbaar voor de door hen getoonde bereidheid om onze gasten te huisvesten. Dit keer was het niet nodig, maar een volgende keer misschien wel, en dan hopen we weer een beroep op hen te mogen doen.

Informatie-avond

Op 3 april 1992 organiseren we een informatie-avond over de huidige situatie in Tsjecho-Slowakije. Hier zal o.a. over het stemrecht bij de aanstaande verkiezingen in juni gesproken worden. Ambassadeur Pauliny en Consul Kozubek zullen o.a. het woord voeren. De avond begint om 18.30 uur en zal op de residentie van de Tsjechoslowaakse Ambassadeur gehouden worden. Het adres is: Burg. Karnebeeklaan 1 in Den Haag. I.v.m. de praktische organisatie van de avond willen we u vragen zich z.s.m. met behulp van het formulier aan te melden. We attenderen u er op dat de informatie in de Tsjechische en Slowaakse taal wordt gegeven.

Comeniusjaar

Ter gelegenheid van het Comeniusjaar heeft de Stichting Comenius 1592-1992' te Naarden een 'voorlopig' programma samengesteld, waarvan hier de belangrijkste onderdelen volgen.

za. 28/3	Start herdenkingsperiode Bezoek buitenlandse kinderen Concert Praags mannenkoor in Bussum
zo. 29/3	Kindergroep Uhersky Brod in de Grote Kerk
vr. 8/5	Opening expositie Juniorkamer
zo. 10/5	Orgelconcert in de Grote Kerk
di. 14/5	Ontvangst koor uit Brno
wo. 13/5	Concert Amicitia-koor uit Brno in de Grote Kerk
do. 14/5	Concert Vivat Comenius in de Grote Kerk
vr. 15/5	Concert Corelli-trio in de Burgerzaal
za. 16/5	Opening expositie Holar
zo. 17/5	Tsj.-Ned. Conferentie Day's Inn Orgelconcert in de Grote Kerk
ma. 18/5	Opening keramiekexpositie in Spaans Huis
wo. 22/5	Expositie Tsj. kunst in stadskantoor Verkoop Tsj.-Ned. produkten en dansgroepen
za. 23/5	Verkoop Tsj.-Ned. produkten en dansgroepen Afsluiting feestweek

JAN ÁMOS

Brod

Vzpomínal na něj, když daleko od vlasti sepišoval svůj vlastní životopis. To už byl váženým mužem, známým v tehdejší křesťanském světě. Kraj kolem mu byl stále blízký a i při zavřených očích viděl ty drobné domky a domečky na stráních Karpat, lesy a louky tam na Straňansku, potoky s raky a říčky s rybami. Tady se narodil, tady prožil prvých dvanáct let svého dlouhého a strastiplného života, prvých spokojených let...

Rodina pocházela z Komně. Tam, na panství pánů z Kunovic, byl jeho děd fojtem, tedy rychtářem. I jeho starší syn Staněk tu fojtoval. V záznamech dodnes jsou jejich jména. Fojt Jan Segeš, fojt Staněk a jeho mladší bratr Martin Komnienský, Komenský. I jméno Kozák snad jeden čas užíval.

Jméno Komenský nebylo v té době, ani v Brodu, ani v jeho okolí výjimkou. Jakýsi Mikuláš Komenský je například uváděn v letech 1576–1598 jako majitel zdejších vinohradů, atd.

Kdy se Martin Komenský přestěhoval do Brodu, nevíme. Možná, že jeho cesta sem vedla přes Nivnici, kde zakoupil mlýn a kde jeho žena měla své příbuzné anebo odtud přímo pocházela. Byl asi vrchnostenským úředníkem. Movitým. To ostatně dosvědčují i pozdější zápisy v registrech. Byl měšťanem brodským, majitelem domu na rynku a dvou na předměstí, v roce 1602 zakoupil kus pole od mlynáře Jonáše z Hradčovic a zřejmě brzy poté byl přijat do cechu „nákladnického“ – pivovarského a za to zaplatil dvě zlatky. Měl i jakousi rozepti s jiným sousedem, jež potřebovala záruku Jednoty bratrské. Dostal ji. Pak koupil dvůr v Neradicích a zaplatil za něj 120 zlatých, což byl na tu dobu značný peníz.

Jeho syn Jan – snad jméno Ámos dostal v naději na předpokládané vlastnosti, i když vliv mohlo mít i působení jednoho z předáků radikální menšiny Jednoty bratrské, jenž ji chtěl držet dál světských

věcí – se narodil 28. března 1592. I když v imatrikulačních zápisech, jež vyplňoval při vstupu na akademie v Herbornu a v Heidelbergu, uvedl jako své rodiště Nivnici, nelze se jednoduše přiklonit pouze k této variantě. V Sárospatku například užíval jméno Hunnobrodensis. Mělo vyjadřovat ještě něco jiného, než místo odkud pocházel?

Jisté je, že Brod je spojen s jeho raným mládím, s dětstvím a zřejmě i s prvými stupínky „univerzit“. Tady se učil psát, číst, počítat, milovat svou rodnou zem i věřit.

Klidné chvíle byly přerušeny v roce 1604, kdy epidemie – snad morová – zachvátila kraj. Tvrdě zasáhla i jeho rodinu. Napřed zemřel otec, pak i matka Anna. Jan Ámos osiřel. Čekalo ho první stěhování a Strážnice, kam ho přivezla teta Zuzana Nohálová.

Brod tedy zmizel z jeho života. Měl však sestry. Markétu – později se provdala za Pavla Boskovského a... jméno druhé starší dodnes neznáme! Jen to, že jejím manželem koncem desátých let 17. století byl Urban Strumenský. Tehdy se také jméno Jana Ámose, správce fulneckého bratrského sboru, naposledy objevilo v brodských knihách. To když v jeho zastoupení švagr Strumenský prodal čtvrt újezdu pod Lysou horou a louku pod Havřicemi Boskovskému.

A jméno? Ještě v desátých letech se podepisoval jako Nivnicensis, Nivnicenus (často s nezbytným z po písmenu c) či Nivanus, za pobytu v Uhrách své rodiště se snažil přiblížit přívlastkem Hunnobrodensis. To se již podepisoval Comenius, Komenský. Proč však až ve dvacátých letech se vrací k otcovu jménu? Že by pro libozvučnost, nezvyklost, schopnost přilákat pozornost? Anebo zapůsobily události třicetileté války a s nimi nutnost alespoň na čas se oddělit od svého fulneckého pobytu a své tehdejší funkce? Či to byl sentiment? Na žádnou z našich otázek neznáme odpověď. Prostě najednou tu bylo staronové jméno Komenský a s ním do evropských událostí vstoupila jedna z nejvýraznějších postav oné doby.

Donatie 1992

Nog niet alle ontvangers van 'Zpravodaj' hebben op onze acceptgirokaart 'Donatie 1992' gereageerd. De donaties zijn echter bittere noodzaak om de kosten van drukken en verzenden te kunnen dekken. Wij hebben dan ook moeten besluiten om diegenen die ook nu geen donatie overmaken te verwijderen uit ons bestand.

Alle dames en heren die wel al hun bijdrage voor dit jaar hebben overgemaakt, willen wij daarvoor natuurlijk hartelijk bedanken.

Lezingencyclus

Het Haagse literaire theater Branoul, Maliestraat 12, 2514 CA Den Haag (reserveren: tel. 070-3657285) organiseert een lezingencyclus over Tsjechische literatuur met de titel 'Leeuweriken aan een draadje', waarvan het programma luidt:

25 maart 20.30 uur	Kees Mercks over Vaclav Havel voordracht Ton van der Velde en Walther Scheffer
29 april 20.30 uur	Jana Beranova over Eva Kanturkova voordracht Janny Pruijs
13 mei 20.30 uur	Hank Geerts over Eda Kriseova voordracht Mieke Lelyveld

Tentoonstelling Devetsil

Het Rijksmuseum Meermanno-Westreenianum / Museum van het Boek, Prinsessegracht 30, 2514 AP Den Haag toont van 15 februari tot en met zaterdag 25 april grotendeels onbekende boekomslagen die tussen 1922 en 1940 werden vormgegeven door kunstenaars behorende tot de Tsjechische avant-garde beweging Devetsil. Naar schatting zijn er een kleine 500 boeken verschenen die tot deze stroming gerekend mogen worden en ca. 200 daarvan zijn in de tentoonstelling aanwezig. De boeken zijn afkomstig uit de collectie van Zdenek Primus, die er in de afgelopen jaren in geslaagd is een groot deel van de boeken die zijn vormgegeven door kunstenaars van de Tsjechische avant-garde, bijeen te brengen.

Bij de tentoonstelling is een publicatie verschenen die een beeld geeft van de politieke en culturele achtergrond waartegen het werk van Devětsil tot stand kwam. Daarnaast is ook een Duitstalige catalogus verkrijgbaar, die is gemaakt naar aanleiding van eerdere tentoonstellingen in Duitsland en alle boeken uit de collectie Primus beschrijft. De Nederlandse publicatie kost ca. f 15,-, de catalogus ca. f 50,-.

De tentoonstelling is voor het publiek geopend van 15 februari tot en met 25 april, van maandag tot en met zaterdag van 13.00 tot 17.00 uur. Zon- en feestdagen gesloten. De toegang is gratis.

„Předběžný program pamětní slavnosti Jana Amose Komenského v neděli 29.03.1992 v Nardenu.

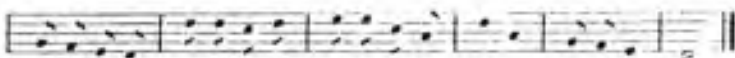
- 14.30 zahájení panem dr. R. Kranenborgem
chór Českobraterské Církve Evangelické z Východní Moravy
proslov paní Prof. Noemi Rejchrtové o významu Komenského pro církev
báseň Pavla Rejchrt - Pavel Rejchrt česky
Jana Beranová holandsky
krátký výstup dětí z Uherského Hradiště a jejich sesterské církevní organizace
z Berkel & Rodenrijs
chór Českobraterské Církve Evangelické z Východní Moravy
- 16.00 - 16.45 p ř e s t á v k a
- 17.00 nešpory - podvečerní pobožnost vedena Peformované-Evangelické Komise
(Hervormd-Gereformeerde Commissie) pamětní slavnosti Komenského,
panem H.P. van der Horstem. Tato část bude vysílána televizí IKON.

VELKÁ TESKNOST

1. A v té naší zahrádečce sto-jí suchá je - dľa, nebudeš, ty

děvče, moje, ne-bu-deš ty, děvče, moje, až se rozzele - ná.

2. Kterak se má rozzeleat, když má suchy kofen - nejší ty mně, můj synečku, nejší ty mně boden.
3. Do té naší zahrádečky naseju si ostí, aby mi už pomínuly po mém tesknosti.
4. Tesknosti mně pomínou, žalost mi nastává; ach, měla jsem já synečka.

Ach, kdybychom věděli

Nikoliv, to není název další písničky ze sbírky moravského profesora Františka Sušila. To je pouze náš redakční povzdech: ach, kdybychom věděli v kolika rodinách se zpívají národní písně, které v KNK nabízíme! A zda se vůbec zpívají, zda se vůbec líbí. Protože — kdybychom věděli, že o ně není zájem, vyměnili bychom tento hudební seriál za jiné téma, neboť nikomu nelze nic vnucovat. Ale jelikož v celém tom množství dopisů, které nám posíláte, jste se k písním dosud nevyjádřili, věříme i nadále, že vám nejsou proti mysli. A proto: Poslední část posledního verše je opět ukryta v ta-jence.

	Papešský úřad	Dobrá oběda	Jméno psa	Obřady pohřbů (země nář.)	Soused-ský zážitek / práv. /	Prýč / moud. článek /
Nepoctná stouška toskáni						
Vyrazí stromu						
Líbením skrálit						
Černý papír				Sloven. čítanie	Paradentura	
MPZ aut Trintádu			Soubát květiného panvíka			
Značka bykubek			Inka			

	Indonásky oštrov	Mrazič	Incičky hanečky klanu-kové	Posár / knížně /	Ruský "jezero"	Rukavč-kařka usch	Ošobní zájmeno	Seno / bahn. /	Páňol Soné	Pětice	Nabepo-vel	Kraho-ty podněk
Mars / knížně /								Ztrou vřeměti				
Tajenka										Německy mař / Napočo-lověti		
Solmizač slabka			Opravo-vat / Obyčie								Ošna / Sapo-vel	
Sloven "já"				Zn. radie / Ošelka skau-tingu			Thalo-vina / 12 měřců / Sloven. leka			Provděti mař / Polyn		
Italsky rovesně bčanik						Germán-ský bůh / Vaci letouni			Ařidy lžan / Lovecký pes			
Malý pyš					Bochánek z měst-ko masa						Fraokout prozák	Druh stíny
Vardho opak					Čokraj / Bratr / našec. /				Obřidy hmyz / Mužské měno		Popěvek / Přemovka	
	Zkratka / Evropské platební unit	Polské město / Novinář / zkratka						Zákon z vosení / V pořádku / sport. /				
Snímáči elektro-tonka							Soudně zaběro-vat / Pat					
Hodčivo							Nápoj			Zasovet		
Černově lecho-řasník / čirve							Kvalita-řový udel			Druh pájmy		Pomůcka / gnos. / Asam, hem. / Nilot. / Tazao, / Thor

Pan Adam vypráví

Ten příběh o chystaném útěku z věznice mi připomněl jeden zážitek, který jsem měl o několik let dříve, řekl pan Adam a mocně zadýmal ze své dýmky. Víte, tím nepoměrem mezi rozsahem celého dopisu a těmi skrytými efektivními slovy v něm. A tehle zážitek se týká situace vlastně opačné.

Nedaleko budovy, kde pracuji, je takové malé, utulné klenotnictví. Když jsem dříve občas potřeboval nějakou tu drobnost pro jistou dámu, vždycky jsem ji kupoval právě tam, a proto se s majitelem trochu znám. A tehdy byl zrovna nemocen náš starý pan Bowler, který nám nosil svačiny, a tak jsem si šel pro pár sendvičů okolo toho klenotnictví. Pan Rollman, to je ten majitel, mě zahlédl a vyběhl za mnou ven. Tedy ne že by doslova vyběhl, oni klenotníci jsou, jak víte, velmi distingvovaní pánové, ale přesto mě po třech krocích dostihl a bylo zřejmé, že je poněkud rozrušen. Velmi se omlouval, ale nakonec se přiznal, že by se chtěl se mnou o něčem poradit.

Koupil jsem si tedy ty sendviče a než jsem je u pana Rollmana snědl, dozvěděl jsem se, že pan MacGregor — to je prodáváč, který u pana Rollmana pracuje už přes patnáct let — ten den nečekaně nepřišel do práce. Vlastně přišel, ale — a to se zdálo panu Rollmanovi velmi podivně — hned zase zmizel. Nechal mi prý pouze listek se sdělením „Musím ihned pryč, zítra vše vysvětlím“. Pan Rollman nechal, proč mu pan MacGregor, tak seriózní a spolehlivý zaměstnanec, večer nezatelefonoval, jestliže potřeboval naléhavě volno.

Upřímně řečeno, já jsem zase nechápal, proč si s tím pan Rollman dělá takové starosti. Obchod otevřel sice sám, ale včas — (pan MacGregor chodil prý do práce o půl hodiny dříve), nezdálo se, že by se něco ztratilo (na to pan Rollman po letitých nejlepších zkušenostech s panem Mac Gregorem snad ani nepomyslí) a zítra se mělo vše vysvětlit. Jenže pan Rollman mi přehral záznam telefonního zaznamníku. Byl tam jediný vzkaz. Nejdřív ženský hlásek řekl: „Mluvte!“ a pak už bylo slyšet jen hrubší mužský hlas: „... (viz tajemku) ...“ a to bylo jediné, čemu jsem rozuměl hned napoprvé. Zbytek mi pan Rollman musel přehral několikrát, než se mi podařilo obsah si spolehlivě zapsat.

O E K O V A D L I N A V C K Í N Ā E S O R T Ź H Z K I
 L Ā T Á N A R G K V Y K Í E A N Í R A K O A A Ů Í A Š
 S N B K Í N R A P K L N Y A L K O S T H E L U T R V Y
 E A Z U F K A H Ź P V Ā S T A E U S O P A E Š N Á I M
 Ř R A I B B L Ů A A M V Í E A H Ř U O P R I C S H T U
 K E L K L E N O T N Í K O M Á R S T A R O S T I O O E
 Í M T Í N Y N S B Ā Y A V O Á L A R S L O R T A P M S
 N O Ā Ě F A O Í K O T Á R K I K T C T O A Ź K E A O O
 L P G R Z D R A K R U E U S Y N O V Z Š K Ź E S N K L
 I G A V T I Ř B H U R K T O A B A N Á N U U K C R O O
 P H O R J E D N I Ā K A A R E M A K U T N A L K U L K